

สถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่นไท-ลาวในภาคอีสานของประเทศไทยและ ในสปป.ลาว

ดร. ทรงยศ วีระทวีมาศ
ดร. นพดล ตั้งสกุล
สุดจิต สนั่นไหว
จันทนีย์ วงศ์คำ

คำสำคัญ : สถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อม เรือนพื้นถิ่น การใช้พื้นที่ ภาวะสบาย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่นกลุ่มไท-ลาวในเขตภาคอีสานของประเทศไทยกับเรือนลาวในหลวงพระบางและเรือนไทพวนในเชียงขวาง ซึ่งทั้งสามกลุ่มตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกัน การศึกษาพบว่าเรือนแบบเดิมของทั้งสามกลุ่มต่างก็มุ่งหลังคาด้วยหญ้าและมีเตาไฟอยู่ภายในเรือนนอน และลักษณะที่แตกต่างกันทางสภาพภูมิประเทศมีผลต่อการตั้งถิ่นฐาน, การวางแผนแนกและการอ้างอิงทิศของเรือนที่แตกต่างกัน แต่ประสานกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ อย่างไรก็ตามการยึดถือแนวแกนก็คลายลงเมื่อมีการนำระบบการสัญจรแบบถนนเข้ามาในหมู่บ้าน และเรือนที่สร้างในช่วงหลังลงมาจำนวนมากหันหน้าเรือนสู่เส้นทางสัญจร

ในส่วนของแผนผังเรือนพบว่าเรือนไทพวนที่อยู่ในเขตอากาศหนาวมีพื้นที่ภายในเรือนและการกันห้องส่วนนอนเป็นสัดส่วนพื้นที่ที่มากที่สุด โดยเอาเตาไฟไว้เป็นส่วนหนึ่งของเรือนนอน แต่มีพื้นที่กึ่งเปิดโล่งน้อยที่สุด ในเรือนลาวหลวงพระบางมีสัดส่วนของพื้นที่ในเรือนมากรองจากเรือนไทพวน แต่มีพื้นที่กึ่งเปิดโล่งไม่มากเท่ากับในเรือนไท-ลาวในภาคอีสาน นอกจากนี้พื้นที่กึ่งเปิดโล่งยังมีการใช้งานน้อยกว่าในภาคอีสานด้วย ในเรือนไท-ลาวในภาคอีสานที่อยู่ในเขตที่อุณหภูมิสูงกว่าแห่งอื่น ๆ มีพื้นที่ในเรือนน้อยที่สุด แต่มีพื้นที่กึ่งเปิดโล่งมากที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเรือนในเขตอากาศหนาวต้องการพื้นที่ภายในเรือนมากกว่าเพื่อตอบสนองการใช้พื้นที่ที่ต้องการหลบจากความหนาวเย็นภายนอก การระบายอากาศในเรือนของแต่ละกลุ่มสอดคล้องกับการใช้วัสดุที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและมีการปรับพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อให้เกิดภาวะสบาย โดยยอมรับต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

Sustainable Qualities in Thai-Lao Vernacular Houses of the Northeast Thailand and Lao PDR.

Songyot Weerataweemat

Nopadon Thungsakul

Sudjit Sananwai

Chantanee Wongkham

Keywords: Sustainable Architecture, Vernacular House, Space-use, Comfort Condition

Abstract

The research compares the sustainable qualities between Thai-Lao vernacular houses in the northeast of Thailand and Lao house in Luang Phrabang and Tai Phouane house in Xieng Khuang of the Laos PDR. Three selected areas are located in different climate conditions. The study found that an original house pattern for three groups shared similar characteristics. The original houses were covered with thatch roof and had a hearth in sleeping area. Because of the difference in geographical settings, community settlement and housing orientation are determined by different criteria for planning. Houses placement direction indicates a strong relationship to their environmental settings. Nevertheless in later period, orientations for the houses have been changed when the new development for community planning has been shifting towards accessibility by street network. As a result, a large number of newly built houses are facing the road.

Tai Phouane house locates in cool weather area, therefore its proportion of enclosed space is largest among three locations. Sleeping area has two hearths to keep the house warm. In Luang Phrabang where the weather is warmer, the houses have less proportion of enclosed area while having more semi outdoor area. Among three locations, housing pattern in the northeast of Thailand contains the largest proportion of semi outdoor area with a smallest proportion area of enclosed space. The results indicate that houses in cool weather condition have focus on the use of interior space in order to avoid staying outside. The house ventilation responds to the transformation in material use. Their dwellers create comfort living conditions by accepting natural environment conditions.